

Lærer Jens Kierckebye og hans lokalhistoriske Arbejder.

Af August F. Schmidt.

I 1866 begyndte Tidsskriftet: „Samlinger til jydsk Historie og Topografi“ at udkomme. Straks i dets første Årgang findes to Bidrag af *Jens Kierckebye*,¹⁾ der også i de følgende Bind — indtil 1879 — har Arbejder fremme i dette vort ældste jyske lokalhistoriske Tidsskrift. Kierckebyes Bidrag til Oplysning om forskellige Forhold vedrørende især den sydlige Del af Midtjyllands Historie er følgende:

1. *Beskrivelse af Føvling og Holsted Sogne* (Samlinger til jydsk Historie og Topografi I 1866—67, S. 158—164).
2. *Ribe Bisp og Byhyrde for Kong Valdemar. Et jydsk Folkesagn* (Smsts. I, S. 165—172).
3. *Bidrag til Oplysning om den jyske Bondestands Tilstand først i forrige Aarhundrede* (Smsts. II 1868—69, S. 248—60).
4. *Flere Træk af Natmændenes Liv i Nørre-Jylland* (Smsts. III 1870—71, S. 125—137).
5. *Om det gamle Urup samt om de sidste Adelsmænd af Slægten Nordby, især dog om deres Descendenter i Bondestand* (Smsts. III, S. 411—428).
6. *Noget om vor Fortids jyske Geder og om Hedefaar* (Smsts. IV 1872—73, S. 249—53).
7. *Noget om Sønder-Omme Sogn af topografisk og historisk Indhold* (Smsts. V 1874—75, S. 1—38, 97—116).

---

¹⁾ I Årgangens Indholdsfortegnelse benævnes han „forhenv. Lærer i Store Anst.“

8. *Lidet om Caspar Markdans Moder og hendes Afkom paa Gaardens Noes, ved en Mand af Slægten Beenfelt. Efter en Descendentindes Forklaring* (Smsts. VI 1876—77, S. 126—27).
9. *Nogle Bemærkninger om Kæmpehøje m. m. i Ribe Stift* (Smsts. VII 1878—79, S. 129—33).

De fleste af J. Kierckebyes ni Arbejder har, som det vil ses, Tilknytning til Ribe Amt, og det var også i dette Amt, Kierckebye igennem mange År fik sit Hjem og sin Gerning.

*

Jens Jensen Kierckebye blev født 1798 i *Bøvl, Sønder Omme Sogn*. Familienavnet er taget efter Landsbyen *Kirkeby* i samme Sogn. Jens Kierckebyes Fader, der var Sognefoged, var „en aandsbegavet, meget fattig Bonde“, der, så vidt skønnes, mellem 1782 og 1783 tiltrådte sin Faders Gård. Det var ved den Tid, *Bøvl By* blev udskiftet. Gården havde tidligere været Fæstegods under Herregården *Juellingsholm* (*Sønder Omme Sogn*). Sognefoged Kierckebye havde i sin tidligste Ungdom — helt fra 12—13 Års Alderen — været Vinterskolelærer, en Gerning, han varetog, indtil han blev Gårdmand efter sin Fader.

Jens Kierckebye måtte derimod bide, til han var femten År, inden han i 1813 opnåede Skolemesterværdigheden. Han blev imidlertid holdt rigtig til Bogen. Blev Seminarist 1818 (vist fra *Borris*) og fik 26. Maj 1826 Embedet som Lærer i *Vonge* og Kirkesanger i *Øster Nykirke* (*Vejle Amt*). 1. Januar 1838 blev han kaldet til Lærer og Kirkesanger i *Sædding*, Anneks til *Bølling* (*Ringkøbing Amt*). Kierckebye var den første fast ansatte Lærer i *Sædding*, hvor der forhen havde været Skoleholder (Omgangslærer), medens Sangen besørgedes af Sogndegnen i *Bølling*. *Sædding Skole* er funderet 5. December 1821 med et Hus

og 3000 Rdl, skænket ved Testament af ^{20/9} 1802 af *Søren Kierkegaards* Forældre.¹⁾ Testamentet trådte dog først i Kraft ^{1/1} 1838, da Kierckebye kaldedes. — I Tiden 19. Juli—6. August 1840 foretog Søren Kierkegaard en Rejse rundt i Jylland og drog da også på Pilgrimsfærd til sin Faders Hjemstavn i Sædding. I Kierkegaards Lommebogsnotater fra Turen til Sædding læses følgende:

„Degnen i Sæding holdt en meget serieus Afskeds Tale til mig, hvori han forsikrede mig, at han indsaae af min Faders Gave, at han maatte være en Ven af Oplysning, og jeg kunde holde mig overbeviist om, at han skulde arbeide for den i Sæding Sogn.²⁾

Den Degn, Kierkegaard her nævner, er Jens Kierckebye. Det er i Sæddingtiden, han har fået Kendskab til Natmandsfolk og Kjæltringer, som han meddeler nogle Oplysninger om Saml. t. j. Hist. og Top. III (Fortegnelsen Nr. 4).

Den 28. Februar 1842 blev Kierckebye Lærer i *Grindsted* (Ribe Amt). Her forblev han til han tog sin Afsked med Pension allerede 1856. Det var vistnok på Grund af dårligt Syn, han gik af som Lærer. I hvert Fald var han blind eller omtrent blind flere År før sin Død. Lærer *K. Skovbjerg*, Lindknud Skole, hvis Farfar var Broder til Jens Jensen Kierckebye, meddeler mig (^{29/3} 1932) følgende herom: „Jeg husker, at min Farbroder har fortalt, at da han engang besøgte „Farbror Degn“ i Anst, kunde denne slet ikke se, hvem han var, men kende ham paa Røsten.“ Også Rentier *Jens Madsen*, Villa „Lykkebo“, S. Bjert St., oplyser (^{15/4} 1932), at det sikkert var det dår-

¹⁾ Jfr. V. Ammundsen: *Søren Kierkegaards Ungdom*, 1912, 9 ff.

²⁾ *Søren Kierkegaards Papirer*, udg. af P. A. Heiberg og V. Kuhr III (1911), 38.

lige Syn, der forhindrede Kierckebye i at fortsætte med Lærervirksomheden. Han „kunde ikke se paa Afstand; jeg havde en lille Søster, der bedre kunde kravle end gaa, og som Kierckebye gjerne vilde vogte, f. Ex. paa Græsplænen. Blot paa 5 Meters Afstand maatte han bruge sin uundværlige Stok for at finde hende.“

Efter sin Afsked boede Jens Kierckebye i *Dal* (Grindsted S.); derefter nogle År hos en Søn i *Trelde*,¹⁾ inden han flyttede til *Store Anst*, hvor han lejede sig ind hos Gårdejer *Mads Nielsen*, Fader til ovennævnte Jens Madsen, der nu bor i Villa „Lykkebo“. Jens Madsen fortæller, at Kierckebye kom til hans Barndomshjem i St. Anst i Maj 1867. Kierckebyes Kone var da allerede død i Grindsted. Selv gik han i 1867 ved Krykker, vistnok en Hofteskade. Han blev dog efterhånden så rask, at han kunde gå uden Krykker, ja spadserede endog flere Gange til Grindsted.

Samtidige fra St. Anst fortæller om Jens Kierckebye, at han var en lille, gråhåret Mand. Fra et Hjem i St. Anst, hvor han kom meget, får han det Vidnesbyrd, at han var en alvorlig og god Mand, havde et fromt Sind og var stærkt åndelig interesseret. Han var en livfuld Fortæller, ejede et modtageligt og følsomt Sind, hvilket dog ikke hindrede ham i at have en fast Vilje og stærk Karakter. Han underviste Småbørn, inden de kom i Folkeskolen, og under en Vakance i Lille Anst Skole var han Lærer der. Om sin Madmoder, Mads Nielsens Hustru, har han ud-

---

¹⁾ I sit Ægteskab med *Anne Mette Nielsdatter* havde J. Kierckebye fem Børn: Marie K., boede i Herning, Hans Frederik K., Husmand i Trelde, Jens K., boede ude mellem Grindsted og Sønder Omme, Jørgen K., Skrædder i Øse, Niels K., København.

talt, at hende var han glad for, hun forstod at pleje ham og lave god Mad til ham.

Jens Jensen Kierckebye døde i Store Anst By den 26. Januar 1881 og blev begravet på Anst Kirkegård den 4. Februar 1881.¹⁾

*

Vi skal nu høre om Kierckebyes lokalhistoriske Arbejder i Samlinger til jydsk Historie og Topografi. Jens Madsen fortæller, at Kierckebye brugte sin selv-lavede Gåsefjerpen at skrive med; „han var ingen Skønskriver“. Håndskriften betyder jo mindre, derimod kan der siges en hel Del godt om hans lille Forfatterskab, og dette er da også en af Grundene til, at det fremdrages her. Selvom Kierckebyes Afhandlinger naturligvis ikke alle står på Højde med de Krav, der nu må stilles til Redegørelser over lignende Emner, er der dog i flere af dem en Række fortrinlige Oplysninger, som meget vel kan indgå i Fremstillinger om de samme Spørgsmål, når de i de forskellige Tilfælde måtte fremkomme, — ja, som det nedenfor bliver vist, har flere Skribenter fra senere Tider haft god Brug for det Stof, Kierckebye i sin Alderdoms Dage sad og skrev sammen og sendte „Jydske Samlinger“.

Jens Kierckebyes første Bidrag til den jyske topografiske Litteratur handler om *Føvling og Holsted Sogne* (se Bibliografien Nr. 1). Der findes nogle Oplysninger i denne Skildring af Værdi, men som Helhed hører Stykket til hans svageste Arbejder.

---

¹⁾ Velvilligst meddelt mig af Lærer *J. Iversen*, St. Anst, der også har tilsendt mig andre Oplysninger om Kierckebyes Ophold i Anst. Personalhistorikeren, Lærer *Ejnar Poulsen*, Løvskaal Skole, har også — foruden *Jens Madsen* og Lærer *K. Skovbjerg* — elskværdigst besvaret mine Forespørgsler om Kierckebye.

Særlig er hans geologiske Betragtninger uheldige. Dr. *Oluf Nielsen* kritiserer i sin Bog: *Malt Herred*, S. 129, Kierckebyes Skildring af Gjørklints fordums Herlighed. „Hvor tiltalende hans Betragtninger end kan være, saa kan den tørre Historie dog ikke faa andet Udbytte, end at Forfatterens varme Følelse for Vestjyllands Fortid har sløret hans kritiske Sans.“ *Oluf Nielsen* anfører også Bemærkninger til Kierckebyes Forklaring af Bjøvlund (*Malt Herred*, S. 131). Først nu i 1931 har vi fået en ordentlig Afløser af *Jens Kierckebyes* og *Oluf Nielsens* gamle Arbejder om Føvling og Holsted i *Jens Chr. Frederiksens* Bog: *Historiske Efterretninger om Holsted Sogn*.

Ribe Bisp og Byhyrde (her Nr. 2) har Kierckebye hørt i sin Barndom, „det er over 60 Aar siden.“ *Venønkære Gamle i Hedeegnene* fortalte for Børnene „Saag-en, Læmmikker og Emtere.“ „Saag-en“ (c: Sagn) udgaves for historisk sande og skulde holdes rene. „Ribe Bisp....“ er en Læmmik; disse modtog Reflektioner, men måtte ikke forandres i Hovedmomenterne. „Emtere“ var ganske fantastiske.

Det er helt morsomt at tænke på, at det Eventyr, Kierckebye meddeler i *Jydske Samlingers* første Bind, er en Variant af et Folkeeventyr, der i Danmark nu haves i ikke mindre end 44 Former; ialt er Eventyret optegnet i 492 Varianter, deraf 65 fra litterære Kilder. Det er kendt i alle Europas Lande, i Asien, Nordafrika og hos Englænderne i Nordamerika. Det er opstået i et jødisk Landområde, snarest Ægypten, hvor det o. 850 e. Kr. som koptisk (altså kristeligt) Folkesagn blev optegnet af den arabiske Historiker *Ibn'Abdulahakam* (død 871). Eventyret har så bredt sig rundt i Europas Lande, og kendes på dansk Grund på et løst Dobbeltblad fra *Reforma-*

tionstiden — den *tidligste* Opskrift af noget Folkeeventyr som findes på Dansk — fremdraget af Dr. *Marius Kristensen* — og i langsommelige Tider den eneste. *Evald Tang Kristensen* har i 1870—80'erne optegnet en Mængde af de jyske Former af Eventyret, men Jens Kierckebye har dog Æren af — før Evald Tang Kristensen — at have meddelt det efter en Fortællemåde, der efter alt at dømme må være forholdsvis gammel, idet Kierckebye jo hørte det i sin Barndom, altså o. 1810. Eventyret om Ribe Bisp og Byhyrde er en lille Part af mange Folkeslags åndelige Eje.¹⁾

Kierckebyes Afhandling om den jyske Bondestands Tilstand først i forrige Århundrede (her Nr. 3) indeholder gode Enkeltheder om Selvejrbønder og Fæstebønder, om Almuens Undervisning m. v. Bedst er dog de Træk, der anføres om den humane Godsejer Claus Switzer til Juellingsholm.

De Træk, Kierckebye anfører om Natmandsfolkene (her Nr. 4), grunder sig dels på egne Iagttagelser, dels på, hvad han hørte om disse Mennesker, medens han var Lærer i Sædding, der jo ikke ligger så langt fra Dejbjerg, Natmandsfolkenes klassiske Land. Nu er Kierckebyes Antegnelser til *Palle Fløes* Afhandling jo kun Småting, siden vi har fået *H. P. Hansens* store Værk: *Natmandsfolk og Kjæltringer I—II* (1921—22). Og dog har Kierckebye en Skildring af Kjæltringerne, der spinder Uld på en Lynggren på Heden, som H. P. Hansen ellers ikke kender Sidestyk-

---

¹⁾ Professor *Walter Anderson* i Dorpat, Estland, har i et stort, på Tysk skrevet Værk: *Kaiser und Abt, Die Geschichte eines Schwanks* (F. F. Communications Nr. 42, Helsinki 1923. 450 Sider) meddelt en meget omfattende Undersøgelse af Eventyrets Historie og Udbredelse. Andersons Værk er udførligt re-censeret af mig i *Danske Studier* 1930, 90 ff.

ker til, hvorfor han citerer hele Kierckebyes Afsnit om denne Uldspinden — en Proces, K. selv har set.¹⁾

Arbejdet om den gamle Herregård *Urup* (Nr. 5) i Grindsted Sogn er Kierckebyes næstbedste Bidrag til Lokalhistorien. Han fremdrager en hel Del Enkeltheder af historisk og genealogisk Art om *Urup* og dens Ejere. En Del af Oplysningerne har han fået fra den meget behjælpssomme *Dr. Oluf Nielsen*, som K. da ogsaa roser smukt. *Oluf Nielsen* havde jo allerede da skrevet ret udførligt om *Urup* i sin Bog: *Slavs Herred* 1868, S. 22—30. Senere har *John Møller* i sin omfattende Herredsbeskrivelse: *Slaugs Herred* (1914), S. 36—54, meddelt alt, hvad man med Billighed kan forlange i en Herredsbeskrivelse om en enkelt Storgårds Historie og dens Beboere. *John Møller* benytter selvsagt, hvad han har Brug for af Kierckebyes Afhandling. Om *Urup* har senere — i *Fra Ribe Amt* 1925, S. 292—308 — den nu afdøde fhv. Biskolelærer *S. Karl Hansen*, offentliggjort et Par gamle Skrifter. *Pastor J. Richter* har hertil meddelt Noterne og henviser bl. a. ogsaa til Kierckebye, hvis Interesse for *Urup* stammer fra Slægtskabsforhold til denne Gårds gamle Ejere og til *Bundsgaardsslægten*. *Jens Kierckebyes* Stammoder var en Datter af *Christen Norby* til *Urup*. Hun nævnes 1689 ved Skatteansættelsen (i *Grene Sogn*).²⁾ *Kierckebye* anfører i sit *Uruparbejde* en Stamtavle over sin egen som over *Bundsgaardenes* Slægt. Han slutter sin Skildring af *Bundsgaardene* med at omtale den Gren af Slægten, der blev bosiddende i *Gesten Sogn* (*Anst Herred*), hvor den store Gård *Kærholm*

¹⁾ H. P. Hansen: *Natmandsfolk og Kjæltringer* I, 89—90; jfr. smsts. II, 96 Sagnet om de første Rakkere i *Dejbjerg*.

²⁾ Se *John Møller*: *Slaugs Herred*, S. 44, 61, 319.

var i denne Slægts Eje fra 1739 til 1924.¹⁾ Kierckebye skildrer, hvorledes Niels Bundsgaard, der 1768 bosatte sig i Gesten, fik en såre dygtig Kone; de fik flere Børn. To af dem blev gifte, „og disses hele endnu (c. 1870) levende Afkom bor heromkring ved Koldingegnen. De ere mærkeligt velhavende allesammen, nogle endog rige som Bønder betragtede.“ For slægtskyndige og slægtsinteresserede er det fængslende at læse, hvad Kierckebye ved at fortælle om de gamle Slægter, der på en eller anden Måde havde Tilknytning til Urup. Hertil kommer, at han bygger på en ofte temmelig solid og gammel Tradition, der i flere Tilfælde går helt tilbage til Svenskekrigene. Gartner *A. S. Pedersen*, „Aalykke“, Kolding, har i *Årenes Løb* samlet en stor Del Optegnelser vedrørende Slægter i Koldingegnen, som kan føres deres Stamtavler tilbage til Maren Norby på Urup. Hun ægtede o 1630 en ikke-adelig Mand, og blev dermed Stammoder til Slægterne Simonsen, Straarup, Legardt og Jens Poulsen, Harte, samt Familien Schultz i Ferup og Nebel, og endelig til Gartner *A. S. Pedersen*s egen Linje paa mødrene Side. Disse Slægter — som jeg har skrevet en Del om i min Bog „*Fra Røj og Ravnholt*“ (1931) — løber to eller tre Generationer tilbage sammen til en Gård i *Ravnholt* (Gesten Sogn) og her har Slægten haft Hjemsted fra 1772 og til for få År siden. Kierckebye, der som nævnt hører til Maren Norbys Efterkommere, har i sin Urupafhandling lagt Grunden til senere Studier over den store Slægt, hvis nyere Granskere — Gartner *A. S. Pedersen* og Slavs Hereds Topograf, Pastor John Møller, der også hører til Slægten — har kunnet bygge videre på Kierckebyes Arbejde. Norbyslægten hører til den gamle danske

²⁾ Se min Bog: *Fra Røj og Ravnholt* 1931, 59 f.

Adel, hvis Linjer er omhyggelig førte. Det er derfor ikke så svært at følge Linjen tilbage til ret gamle Tider. Den går over Rosenkrantzerne, Abildgårdene, Hviderne (Marsk Stigs Æt) til Valdemar den Store — og så er vi jo inde i den dansk Kongerække, der plejer at blive ført tilbage til Gorm den Gamle.

En hel Del (80—90) af den ærværdige Slægts nulevende Medlemmer var Søndag den 10. April 1932 samlet til Slægtsmøde i Lunderskov, hvor A. S. Pedersen holdt Foredrag om Slægtens Historie.¹⁾ Jeg håber, Jens Kierckebyes Navn blev nævnt ved denne Lejlighed.

J. Kierckebyes Erfaringer fra Hyrdedrengetiden ved Norge i Bøvl, Sønder Omme Sogn, giver han et lille Udtryk for i sin Artikel om Gede- og Fåreavl i Hedeegnene (Nr. 6). I vore Dage må man give ham Ret i hans Betragtninger om Gedeavl. Før Udskiftningen blev der indrømmet Gederne små Kratpletter at græsse på. De var for stridslystne og for ubehagelige at have blandt Fårene. Fattigfolk har dog stedse haft Gavn af Gederne.

Der er ingen Tvivl om, at Kierckebyes bedste Arbejde er den topografiske-kulturhistoriske Skildring, han giver af sit Hjemsgn *Sønder Omme* (Nr. 7). Vi får her Besked om Sognets Overfladeforhold, Byer og Gaarde, om Udskiftningen, Agerdyrkningen, Kirke og Præster, Historie og Sagn, Gildeskikke, Viser, Bryllup, Barsel, Begravelse, Jul, Høstgilder, Leg og Legestuer o. m. m. Kierckebyes Erindringer om Hyrdedrengenes Pinsegilde på Udmærkerne, hvor de vogtede Kvæg, har Museumsinspektør *Kai Uldall* sat forrest i sin Undersøgelse over Dansepladser un-

---

¹⁾ Kolding Folkeblad 14. April 1932. Om A. S. Pedersens Tilknytning til Slægten, se „Fra Røj og Ravnholt“, 39—41.

der åben Himmel i Danmarks forskellige Egne.¹⁾ Da Sønder Omme ligger i Vejle Amt, skal jeg ikke komme nærmere ind på Kierckebyes Arbejde om dette Sogn, men blot nævne, at endnu har ingen taget sig den Opgave på at fortsætte hans så smukt begyndte Fremstilling af sit Hjemsojns Historie.²⁾

Derimod er der mere end én Gang blevet trykt Redegørelser om Gården Noes i Anst Sogn, efter at Kierckebye i 1876 fik offentliggjort et forhen i Koldingegnen ret kendt Sagn om denne Gårds ældste Historie (se Nr. 8). Han meddeler uden Skepsis Sagnet om Caspar Markdanner som Søn af Christian III og en Skomagerdatter fra Anst. Der er ingen Holdepunkter for dette „historiske“ Sagns Virkelighed, hvad allerede Oluf Nielsen har vist i 2. Udgave af Traps Danmark. I Jydske Samlinger 2 Rk. II 1889—90, S. 126 er Oluf Nielsen påny ude efter Sagnet om Noesgård; Kierckebyes Optegnelse fra 1876 får her en spids Bemærkning. Senere har jeg — i Fra Ribe Amt 1925, 264—78 — behandlet Sagnene om Noes og ydet Oluf Nielsen Tilslutning.

Jens Kierckebyes sidste Arbejde (Nr. 9) er nærmest af arkæologisk Art, idet han fremsætter en Del Bemærkninger om Oldtidshøje i forskellige midt- og vestjyske Egne: Lejrskov, Grindsted, Jelling, Dejbjerg, Lydom, Lyne, Randbøl, Sædding, Lem samt Svollibjerg ved S. Omme, hvorfra han kender et Skattegravningssagn, ligesom han i al Almindelighed skriver lidt om vore Oldtidsminder.

— — —

Vi har nu hørt om Jens Jensen Kierckebye og om hans Indsats som stedshistorisk Forfatter. Betragtet

¹⁾ Fortid og Nutid VIII (1930), 132.

²⁾ Dr. Oluf Nielsen har medd. Kierckebye en Del af de historiske Oplysninger om S. Omme.

udfra et Nutidssynspunkt kan der være et og andet at kritisere — ja Oluf Nielsen fremførte jo allerede Kritiken i Kierckebyes egen Tid — men da der imidlertid i flere af hans Arbejder, især de to om Urup og Sønder Omme, er meddelt så mange gode Enkeltheder, fortjener den gamle Lærer fuldtud at mindes med Tak i Ribe Amts historiske Årbog. Han har reddet en Del kulturhistoriske Detailler fra Forghlemelse, har fremført gode personalhistoriske Oplysninger og henledt Opmærksomheden på Emner, som det nok er værd at uddybe nærmere. Kierckebye havde en god Iagttagelsessevne og er ikke kedelig at læse.¹⁾ — Når man imidlertid nu kan rejse Indvendinger af forskellig Art mod Kierckebyes Afhandlinger, må man ikke derover glemme, at det var en gammel, næsten blind Mand, der sad i Store Anst og skrev sine Arbejder — fjernt fra Arkiver og Biblioteker, uden Forbilleder og uden Nutidens Hjælpemidler. Kierckebye må sikkert have været en intelligent Mand med stærke historiske Interesser, siden han straks meldte sig ind i det jyske Selskab for Historie og Topografi, da det i 1866 stiftedes, og eftersom han omgående var i Stand til at møde med to Bidrag til Selskabets første Publikation. Hans Produktionslyst holdt sig til han nåede de 80 År. — I sin Samtid havde han ikke ret mange Kolleger indenfor Folkeskolen, der hvert År kunde levere Arbejder til Jydskesamlinger — og havde han levet i Nutiden, vilde han sikkert have været en af vor Lærerstands bedste Bidragydere til vore historiske Amtsårbøger. Han er i Virkeligheden en af Pionererne indenfor den nu heldigvis store Stab af Folkeskolelærere, der på så smuk en Måde gennem deres lokalhistoriske Forsk-

¹⁾ Jeppe Aakjær berømmer K.s Fortælle-talent (Af min Hjemstavns Saga 1919, 577—79).

ning meddeler os Oplysninger om vort Folks Historie.

Det er med fuld Ret, *Hans Olrik* i sin Fremstilling af Folkeskolelærernes Indsats i dansk Historieforskning nævner Lærer Jens Kierckebye.¹⁾

Da lærer Kierckebye åbenbart har været en ikke helt almindelig personlighed, har vi bedt også andre, som vidstes at sidde inde med oplysninger, at fortælle noget om ham. Man vil se, at de følgende bidrag af lærer Hansen Pedersen i Lunde (født i Sæding) og lærer J. K. Nielsen i Grindsted, er meget betydningsfulde til karakterisering af manden, om man end må huske, at rethaveriet og hvad deraf fulgte var langt almindeligere i gamle dage end det er nu. *Red.*

Lærer Kierckebye i Sæding. Af Lærer *N. P. Hansen Pedersen.*

Kierckebye var den første fastansatte Kirkesanger og Skolelærer i Sæding Sogn. Lærerbolig og Skole blev først opført Sommeren 1834. Hermed forholder det sig saaledes, at Legatstifteren Michael Pedersen Kierkegaard (Fader til P. Chr. og Søren Kierkegaard) paa sin Fødegaards Grund havde ladet opføre et Hus til Alderdomshjem for 3 ugifte Søskende med den Bestemmelse, at Huset efter den længst levendes Død skulde tilfalde Sognet. Det var „æ røe Hus“, som det kaldtes, fordi det var opført af brændte Mursten, mens de andre Bygninger deromkring havde graa Lermure. Da den sidste af de tre var død i Februar 1834, blev det røde Hus nedbrudt og flyttet til et centralt beliggende Sted i Sognet paa en Parcel, der var

---

¹⁾ Lærerne og Samfundet I (1913), 115.